

Nr 779

Av herr **Larsson** i Hedenäset, i *anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 165, angående åtgärder i prisreglerande syfte på jordbrukets område m. m.*

I Kungl. Maj:ts proposition nr 165 förelägges riksdagen förslag angående prisreglerande åtgärder på jordbrukets område. De förslag som härvidlag underställes riksdagens prövning har föregåtts av underhandlingar mellan å ena sidan statens jordbruksnämnd och å andra sidan jordbrukets förhandlingsdelegation. Då så är fallet, torde det ej heller vara motiverat att föreslå några principiella avvikelser från den avvägning mellan samhällsekonomiska och korporativa intressen som här skett. Det oaktat kan dock skäl åberopas för ett påpekande av vissa omständigheter som ur lokala synpunkter påkallar en särskild uppmärksamhet.

Som grund för den träffade uppgörelsen och den föreliggande propositionen ligger i första hand riksdagens beslut vid 1955 års riksdag om den framtida prissättningen på jordbrukets område. Det är därför sakligt försvarligt att den s. k. slättbygds-kalkylen getts en dominerande ställning vid framräkandet av den blivande prisstödsnivån. Det vill dock synas som om verkningarna i olika landsdelar av det föreslagna prisstödet i otillräcklig utsträckning belysts.

I jordbruksprisutredningens betänkande, vilket även till stor del legat till grund för riksdagens beslut, framhölls betydelsen av att man söker följa inkomstutvecklingen i olika landsdelar. Utredningen förordade därför, att typjordbrukskalkyler för åtta områden samt storleksgrupperna 10—20 och 20—30 hektar upprättas för att vid sidan av slättbygds-kalkylen ligga till grund för överväganden om prissättningen. Av den föreliggande propositionen framgår emellertid ej att några sådana områdeskalkyler upprättats. Med all förståelse för de svårigheter, som härvidlag föreläggat, framstår det dock som en betydande brist att något sådant material ej redovisats. Av intresse är dock i detta sammanhang den jämförelse mellan jordbrukares och industriarbetares inkomster år 1954 på grundval av taxeringsstatistiken, som redovisas å sid. 52, och den sammanställning över jordbrukarnas och familjernas inkomster samma år inom olika produktionsområden, som återfinnes å sid. 57. En viss ledning för bedömning av inkomstfördelningen olika jordbruksområden emellan kan erhållas av dessa sammanställningar.

Vid jämförelsen mellan jordbrukarnas och industriarbetarnas inkom-

ter å sid. 52 har landet uppdelats i sju områden, varvid hela norra Sverige sammanförts till ett område. Inom parentes må härvidlag noteras, att det framstår som mindre tillfredsställande att hela Norrland, omfattande en så stor areal och med så skiftande betingelser för jordbruksdrift, sammanförts till ett enda område. Av jämförelsen framgår emellertid, att jordbrukarnas inkomster varit lägst i norra Sverige, eller 7 060 kronor per taxeringsenhet, medan industriarbetarnas inkomster utgjorde 8 460 och 9 620 kronor i respektive 2:a och 3:e dyrortsgruppen.

I detta sammanhang må konstateras att en jämförelse med industriarbetare i de två lägsta dyrortsgrupperna icke kan vara rättvisande vad beträffar jordbrukarna i övre Norrland. Såsom i motionerna nr I: 560 och II: 689 vid 1956 års riksdag påpekades, påkallar jämställighetskravet, att jämförelsen beträffande jordbruket i övre Norrland sker med industriarbetare i den dyrortsgrupp, i vilken denna landsdel ansetts rättvisligen böra placeras, dvs. med 5:e dyrortsgruppen.

Även av den sammanställning, som redovisas å sid. 57, där landet indelats i åtta områden, framgår, att en viss eftersläpning torde föreligga för jordbrukarna i övre Norrland. Om för överskådlighetens skull av densamma endast användes de uppgifter som avse medianinkomsten och jordbruk i storleksgruppen 10—20 hektar erhålles följande värden:

Område	Brukarens arbetsersättning	Brukarens totalink.	Familjens totalink.
Skåne—Hallands slättb.	6 500	9 500	11 100
Sydsv. mellanbygden	6 500	8 400	10 500
Sydsv. höglandet	5 000	7 600	9 300
Östgötaslätten	5 900	7 200	9 200
Värml. slättb. Mälar-Hjälmarb.	6 300	8 300	9 800
Bergslagen, östra Dalarna m. m.	6 200	8 000	10 500
Kustlandet, nedre Norrland	7 600	10 100	13 600
Övre Norrland	5 700	6 600	8 900

Som av ovanstående framgår är, framför allt i fråga om brukarens och familjens totalinkomst, jordbrukarna i övre Norrland i en oförmånlig särställning. Även om det föreliggande materialet kan vara ofullständigt, är dock trenden så uppenbar, att det framstår som välmotiverat, att detta spörsmål ägnas tillbörlig uppmärksamhet.

Uppenbart är, att de prisförbättringar som i den föreliggande propositionen föreslås i förhållande till vårprissättningen 1955 på i det väsentligaste den animaliska produktionen även kommit jordbruket i övre Norrland till godo. Ur denna synpunkt är den träffade uppgörelsen och den

föreliggande propositionen att hälsa med tillfredsställelse. Det framstår dock som otillräckligt belyst, huruvida härmed ges jämställighet även åt övre Norrlands jordbrukare. Av olika skäl måste ifrågasättas om så kommer att visa sig möjligt. Ur denna synpunkt förefaller det motiverat att ta i övervägande en uppjustering av beloppet och grunderna för det extra pristillägget å mjölk i vissa delar av landet, detta så mycket mera som de anslag som under tidigare år anvisats till mjölkpristillägg av olika slag ej i sin helhet förbrukats, utan behållningen uppstått å dessa anslag.

Av den sammanställning över jordbrukarnas inkomster under år 1954, som redovisas å sid. 57 och ur vilken en del uppgifter härövan anförts, framgår även med all önskvärd tydlighet, att inkomsterna vid landets småbruk är synnerligen otillfredsställande, detta jämväl härvidlag framför allt i övre Norrland. Detta accentuerar angelägenheten av att statsmakterna så fort som möjligt vidtager erforderliga och möjliga åtgärder för upphjälpande av småbrukets inkomstnivå. Detta problem är ju även föremål för statsmakternas uppmärksamhet bl. a. genom den av Kungl. Maj:t tillsatta småbruksutredningen. I avvaktan på resultatet av detta utredningsarbete torde det tyvärr ej förefinnas praktiska möjligheter till några reformer av betydelse härvidlag. Det framstår då så mycket mera angeläget, att utredningsarbetet bedrivs med all möjlig snabbhet. Frågan synes oss vara av sådan betydelse, att ett förnyat uttalande från riksdagens sida framstår som påkallat.

Med stöd av vad ovan anförts får jag hemställa,

att riksdagen vid behandling av Kungl. Maj:ts proposition nr 165 måtte beakta vad ovan i motionen anförts.

Stockholm den 8 maj 1956

Harald Larsson
i Hedenäset